

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในประเทศที่มีแต่ความเจริญมั่งคั่งทางด้านวัตถุ แต่ขาดแคลนความมั่งคั่งทางด้านจิตใจ ผู้คนจึงแสวงหาแต่เงินและวัตถุไม่สนใจเรื่องหลักธรรมนำชีวิต จิตใจจึงขาดคุณธรรม จริยธรรม จึงเกิดปัญหาขึ้นมาจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปลูกฝังหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามให้แก่คนในประเทศ เพื่อให้มีจิตสำนึกที่ดีและเป็นคนที่มีคุณภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพต่อไป สิ่งสำคัญที่สุดในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจะต้องเริ่มจากบ้านหรือครอบครัว ซึ่งเป็นสังคมแรกของนักเรียน จากนั้นจึงเป็นโรงเรียนที่จะมีส่วนปลูกฝังให้เกิดกับเด็กเรื่อยไปทีละน้อยอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสู่สังคมต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 ก : 3)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญและนิยมใช้กันมากที่สุด คือ การศึกษาอบรม เพราะการศึกษาอบรมเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมปรารถนา ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 1) ได้เสนอแนวทางไว้ว่าการจัดการศึกษาอบรมให้เยาวชนหรือผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง สื่อมวลชนและอื่น ๆ เป็นต้นซึ่งกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ตระหนักในความสำคัญในการพัฒนาด้านนี้ จึงได้พัฒนาหลักสูตรในแต่ละระดับให้อยู่ในรูปแบบที่เบ็ดเสร็จ โดยเน้นทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อมุ่งเตรียมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีลักษณะนิสัยตลอดจนคำนิยมในการทำงาน อันเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพและสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะต้องมีการระดมสรรพกำลังต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครูผู้สอน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน นวัตกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการ มีพื้นฐานทางอาชีพ และเป็นพลเมืองดีของสังคม อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป โดยจะต้องมีการกำหนดควมวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาเยาวชนได้อย่างสมดุลรอบด้าน และมีศักยภาพที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554) การมีคุณธรรม จริยธรรม ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้กำหนด

จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งได้กล่าวถึงหลักสูตรที่กำหนดมุ่งเน้นการพัฒนาชีวิตของเยาวชนของประเทศชาติ ควรต้องส่งเสริมให้มีความรู้พื้นฐาน มีสุขภาพกายใจ สมบูรณ์ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักพัฒนา มีคุณธรรมเน้นเพื่อส่วนรวมและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ทำนองเดียวกัน กล่าวถึงการจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นส่วนที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและคุณธรรมของนักเรียนหลาย ๆ ด้าน เช่น ความขยัน ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความยุติธรรม ความใฝ่รู้ ความเมตตา ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งวิธีการปลูกฝังเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มองเห็นคุณค่าและพร้อมที่จะปฏิบัติจนเคยชินเป็นนิสัย จะต้องมียุทธศาสตร์และกลวิธีหลายอย่าง รวมทั้งอาศัยความร่วมมือหลาย ๆ ฝ่ายด้วย

จากสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นในปัจจุบันการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะและคุณภาพที่ดีตามที่หลักสูตรได้มุ่งหวังไว้ ซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาให้ตอบสนองกับแนวนโยบายนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 ก : 3) สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าใน ศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู และ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรใหม่ที่ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นเพื่อให้เข้าระบบสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการศึกษาทั้งด้านความรู้ ความคิด มีผลทำให้เยาวชนมีคุณภาพ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะและคุณภาพที่ดีตามที่หลักสูตรได้มุ่งหวังไว้ ซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาให้ตอบสนองกับแนวนโยบายนั้นเป็นสิ่ง ซึ่งเป็นความหวังของประเทศชาติอยู่ในภาวะที่สับสนมีความขัดแย้งในค่านิยมและมี พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาอยู่ไม่น้อย ทั้งนี้เพราะเยาวชนตกอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ยั่วยุ ให้กระทำความผิดได้ทุกโอกาส การไม่มีต้นแบบที่ดีและการเสนอต้นแบบที่ไม่เหมาะสม ยิ่งจะ เสริมให้เยาวชนเกิดการผลักดันทางจิตใจแล้วกระทำให้เลวทรามได้ง่าย สภาพปัญหาต่าง ๆ เช่น การทะเลาะวิวาท การฟุ้งเฟ้อ เหมินกับกระแสวัตถุเป็นผลมาจากการขาดทักษะการคิดเชิง คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน การเน้นพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกในหลักธรรมนำชีวิตการทำความคิด และมีคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบคอบให้เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน

มีความเพียร มีสติปัญญา เพื่อให้สมดุลพร้อมกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จาก โลก ภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 5) คือ ต้องมีความสามารถในการปฏิบัติดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายใฝ่เรียนรู้ ทุ่มชูตัวเองได้มีความพอเพียง กับตนเอง รู้จักถ่อมตน ไม่พุ่มพวย อยู่อย่างประมาณตน มีความขยัน ซื่อสัตย์ ใช้จ่าย ไม่เกินรายรับ มีการผลิตเพื่อให้พอมีพอกินในครอบครัวและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในชุมชนและสามัคคี มีระเบียบวินัย ทะนุบำรุงคุณธรรมพื้นฐานของตัวเองให้เข้มแข็งตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม การดำรงชีวิตให้มีความสุขในสังคม

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ จึงต้องคำนึงถึงการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมด้านต่าง ๆ ลงไปในการสอนทุกรายวิชาในรูปแบบบูรณาการ ซึ่งจะช่วยการ เสริมสร้างให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่งดงาม อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไข หรือฝึกฝนให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม ภายใต้จิตสำนึกได้ระดับหนึ่ง ตามหลักการของจุดมุ่งหมายที่ สำคัญของการจัดการศึกษา ดังที่ กาญจนา นาคสกุล (2546 : 2-6) ได้กล่าวไว้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ประการหนึ่งของการจัดการศึกษาจึงต้องเน้นที่การสร้างคนที่จะรักษาคุณลักษณะต่าง ๆ ของไทยไว้ เช่น ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความใฝ่รู้ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความตรงต่อเวลา ความยุติธรรม ความเมตตา จึงต้องพยายามขจัดความฟุ้งเฟ้อให้หมดไปหรืออย่างน้อยให้ลดลง ซึ่ง ในการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่นนี้จะต้องใช้ศาสตร์ คือ ความรู้ที่หลากหลายและใช้ศิลป์ ซึ่งเป็นวิธีการกระบวนการประสบการณ์ การถ่ายทอด และการนำไปใช้ในชีวิตจริง ตามหลักการที่ กล่าวมา การเรียนการสอนควรต้องใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การสร้าง ชุดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมพื้นฐานของนักเรียน น่าจะ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนในด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน และนวัตกรรมการสอนได้ในระดับหนึ่ง

จากรายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนบ้านหนองหัวช้าง (2553 : 20) พบว่า การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ผ่านมา ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2553 พบว่าสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนร้อยละ 54.34 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก และจากการตรวจสอบปัญหาพบว่าสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทางสังคมมากมาย ทำให้ค่านิยมความดีงาม การมีคุณธรรม จริยธรรม คุณภาพของนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ ไม่มีสื่อในการสอนใช้สื่อที่ไม่น่าสนใจ ขาดเจตคติ ที่ดี ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและคุณภาพการเรียนการสอน

ชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นนวัตกรรมการศึกษาชนิดหนึ่งที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ครูต้องตระหนักถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมว่าเป็นการช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรมได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้แรงความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน จึงทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและยังช่วยให้การศึกษาของมวลชนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย

การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ผู้เรียนต้องมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ใน การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในทางปฏิบัติ ครูผู้สอนมีโอกาสที่จะฝึกให้นักเรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีได้โดยไม่ยากนัก เนื่องจากในการสอนวิชาต่าง ๆ ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนต้องทำงานเป็นกลุ่มและร่วมมือกันเรียนรู้ ครูใช้โอกาสที่นักเรียนต้องทำงานเป็นกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ในการเรียนการสอนและฝึกให้นักเรียนทำตามกระบวนการที่ดีในการทำงานร่วมกัน นักเรียนก็สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เกิดเป็นความชำนาญได้ การทำงานกลุ่มในเนื้อหาแต่ละวิชาจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนสมบูรณ์ขึ้นและได้ผลมากขึ้น สอดคล้องกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ โดยเชื่อว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ทิสนา เขมมณี. 2550 : 160)

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นวิธีการหนึ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ตามเนื้อหาสาระที่กำหนดมีทักษะการเรียนรู้และกระบวนการทางสังคม การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นการเน้นผู้เรียนในการร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยแบ่งผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันกลุ่มละประมาณ 4-5 คน โดยกำหนดให้สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้แล้วทำการทดสอบความรู้คะแนนที่ได้มาจากการทดสอบสมาชิกแต่ละคนนำมาบวกกันเป็นคะแนนรวมของทีม ผู้สอนต้องใช้เทคนิคเสริมแรง เช่น การให้รางวัล คำชมเชย สมาชิกกลุ่มต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการทางสังคม เช่น ทักษะการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มมาจากการทดสอบของสมาชิก การใช้ทักษะการเป็นผู้นำและการปฏิบัติ (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. 2544 : 170 - 171)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ด้วยกันเป็นกลุ่มตามสาระการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายจนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ของการเรียน และสอดคล้องกับผลศึกษาของสุพัตรา ศิริรักษ์ (2543 : บทคัดย่อ) กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงขึ้นและมีความสามารถในการแก้ปัญหาและมีบุคลิกภาพตามแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษา ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันสร้างสรรค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและนำความรู้ ทักษะกระบวนการมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถได้เฉพาะตัว และศักยภาพในตนเองร่วมมือกันเรียนรู้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มร่วมมือ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความหมายแตกต่างกัน ทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการอธิบายโต้แย้งหรือเสนอเหตุผลให้สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในตนเองและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ อันนำไปสู่การช่วยให้ทุกคนในกลุ่มเกิดการเรียนรู้และทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องและเอื้อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ซึ่งจะเห็นว่ามีความเหมาะสมกับการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการฝึกทักษะการคิดและการแก้ไข ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม โดยให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยนักเรียนที่เรียนอ่อนในการอธิบายเนื้อหาในกิจกรรม นักเรียนอ่อนยังไม่เข้าใจ และทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิด คุณธรรม จริยธรรมและส่งผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพได้เป็นอย่างดี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาค้นคว้าประสิทธิผลของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการมีคุณธรรมจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในกลุ่มลำปลายมาศ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 11 โรงเรียน มี 14 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งหมด 175 คน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหัวช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 16 คนที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากจากหน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 16 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

ชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นทั้งหมด 8 หน่วยคือ

หน่วยที่ 1 เรื่องความขยัน

หน่วยที่ 2 เรื่องการตรงต่อเวลา

หน่วยที่ 3 เรื่องความยุติธรรม

หน่วยที่ 4 เรื่องความเมตตา

หน่วยที่ 5 เรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

หน่วยที่ 6 เรื่องความสามัคคี

หน่วยที่ 7 เรื่องความใฝ่รู้

หน่วยที่ 8 เรื่องความมีระเบียบวินัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุดกิจกรรม** หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชุดกิจกรรมประกอบด้วย คำชี้แจง แบบทดสอบก่อนเรียน เนื้อหา เฉลย เพลง และ เกม ชุดกิจกรรมมี 8 ชุด ประกอบด้วย ความขยัน ความตรงต่อเวลา ความเมตตา ความยุติธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี ความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย

2. **หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา** หมายถึง หลักสูตรเบื้องต้นตามหลักสูตรสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย ความขยัน ความตรงต่อเวลา ความยุติธรรม ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี ความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย

3. **รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD** หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถทางวิชาการต่างกัน คือ เก่งปานกลาง อ่อน ประมาณ 4-5 คน สมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด นักเรียนต้องทำแบบทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบของสมาชิกแต่ละคนเอมารวมกันแล้วเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่มมีขั้นตอนที่สำคัญในการเรียนรู้คือ ขั้นนำเสนอบทเรียนขั้นแบ่งกลุ่ม ขั้นศึกษาหาความรู้ขั้นทดสอบ ขั้นประเมินผล และขั้นรับรางวัลของกลุ่ม

4. **แผนการจัดการเรียนรู้** หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ การวัดผลประเมินผล ประกอบชุดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 16 แผน ซึ่งประกอบด้วย สาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

5. **ประสิทธิภาพ** หมายถึง คุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ

ตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ โดยคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนได้จากแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานและผลงาน

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนทำได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนความรู้ความสามารถ และความเข้าใจ ในเนื้อหาบทเรียน ของนักเรียนที่วัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความรู้ความสามารถเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับ วัดความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

8. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลัง เรียน

9. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียน การสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเมื่อเรียนด้วยชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดย การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

10. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในกลุ่มลำปลายมาศ 6 ประกอบด้วย โรงเรียนวัดหนองกระทิง โรงเรียนไตรคามสามัคคีวิทยา โรงเรียนบ้านหนองซอแซ โรงเรียนบ้านหนองเมืองดำ โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล โรงเรียนบ้าน ผไทรินทร์ โรงเรียนบ้านโคกสูง โรงเรียนวัดบ้านโคกซาด โรงเรียนบ้านหนองหัวช้าง โรงเรียนบ้าน โคกสว่าง และ โรงเรียนรวมมิตรวิทยา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1